

Han havde litterære interesser, hvad der altså bl. a. gav sig udslag i, at han tilegnede sig en hel del sager fra kabinetsarkivet, de »Schumacherske papirer«, der gik i arv i familien. Hans ældste søn, astronomen Heinrich Christian Schumacher (1780—1850) gik i skole i »Christianeum« i Altona og døde som direktør for observatoriet her. Fru Christiansen var hans broderdatter, men det er givet, at også astronomen har været i besiddelse af sager fra kabinetsarkivet¹.

Froken Plum formoder da, at Leonora Christinas manuskript ligeledes har været i kabinetssekretær Schumachers »eje« og gennem sønnen, astronomen, er kommet til »Christianeum«. Da det i hvert fald skal have været her ca. 1850, kunde man muligvis tænke sig, at det var kommet dertil ved hans død. På den anden side hørte manuskriptet ganske vist ikke til i kabinetsarkivet, men i Det kgl. bibliotek. Der er nogle ukendte størrelser endnu at skulle finde, før ligningen går op.

Holger Hjelholt.

Karen Brahes Bibliotek har maaske i mindre Grad end Fler-tallet af vore private Haandskriftsamlinger fristet en omskiftelig Tilværelse, takket være faste, testamentariske Bestemmelser. Alligevel er det først nu kommet under kyndig Katalogisering. Katalogiseringen blev ganske vist allerede paabegyndt i de sidste Aartier af det 17. Aarhundrede af den senere Aalborgbisp Jens Bircherod, men den kan først nu betragtes som tilendebragt ved Udsendelsen af den trykte Registratur, som er udarbejdet af Arkivar Anne Riising. (*Katalog over Karen Brahes Bibliotek i Landsarkivet for Fyn. Haandskriftsamlingen ved Anne Riising.* Kbh. 1956). — Fru Karen Brahe (1657—1736) maa snarest opfattes som den sidste Repræsentant for en lang Kulturtradition i danske Adelskredse, begyndende i det 16. Aarhundrede og kulminerende med Holger Rosenkrantz. Paafaldende nok synes det netop at have været de ogsaa slægtsmæssigt saa nært forbundne Familier Gøye, Huitfeldt, Friis, Brahe og senere Thott, som har været de toneangivende Bærere af denne Tradition. Karen Brahe havde selv indirekte — gennem Fru Anne Gøye, hvis Næstsøskendebarn hun var, og hvis Bogsamling hun arvede — en vis Tilknytning til Rosenholmkredsen. Manuskriptsamlingen i hendes Bibliotek afspejler i hvert Fald netop disse Kredses genealogisk-antikvariske og teologiske Interesser, og blandt hendes Haandskrifter

¹ Se »Kongeloven og dens Forhistorie«, udg. af de under Kirke- og Undervisningsministeriet samlede Arkiver (1886), s. VII f.

findes flere af stor Vigtighed, deriblandt ogsaa (Afskrifter) fra Kancelliets Arkiver. Det er saaledes velmotiveret, at Landsarkivet i Odense har ladet foranstalte en lettilgængelig Katalog, som den nu foreligger. Fortegnelsen er — fraset de æstetiske Skrifter, hvis Opdeling giver sig af sig selv — opstillet efter de samme Principper, som er anvendt i *Bibliotheca Danica*, og dens Anvendelse skulde næppe kunde forvolde den blot nogenlunde orienterede Benytter nogen Vanskelighed. Ofte er Katalogens Titler desuden forsynet med en samtidig eller moderne Regest af det enkelte Haandskrifts Indhold.

Erling Ladewig Petersen.

Den under krigen af Dansk Historisk Fællesforening projekterede *Håndbog for Danske Lokalhistorikere* foreligger nu i komplet stand efter at have været undervejs heftevis i årene 1952—56. Værket, som er redigeret af Johan Hvidtfeldt, falder i to dele: en indledning, 118 sider stor, forfattet af redaktøren og et historisk leksikon på næsten 400 sider med artikler skrevet af 53 fagfolk, hvoraf den overvejende del er hentet fra vore arkiver og museer.

Landsarkivar Hvidtfeldts introduktion er en håndfast vejledning i de mange videnskabelige og praktiske spørgsmål, som møder lokalhistorikeren under arbejdet, en hel kogebog med opskrifter på nærende, solide retter udarbejdet efter Madam Mangors kendte recept: man tager. Det er en vanskelig — men bestemt ikke unyttig — opgave således at vejlede i historieforskning og -skrivning. Forhåbentlig vil den Hvidtfeldt'ske ledetråd være mange til hjælp. Alle vil utvivlsomt føle sig hjulpet med det historiske leksikon, især hvad man kunne kalde for dets termini technici. Leksikonet søger imidlertid ikke blot at udrede den specifikke terminologi, men rummer også en række stikord af mere almen art (f. eks. »skolevæsen«, »bøndergårde«, »højskoler«, »statistikens historie«, »fattigvæsen«). Her må litteraturvejledningen være det tilsigtede. For begge kategoriers vedkommende er hovedvægten lagt på tiden fra 1500 til o. 1850. Man har fra denne periode bestræbt sig for at medtage alt stof, som kunne tænkes at være af værdi for lokalhistorikeren, og dette er så vist også lykkedes som medarbejderstaben forener megen praktisk erfaring med stor indsigt i emnekredsene. Men iøvrigt har det — ifølge forordet — været meningen, at »leksikonet skulle dække historien i videste forstand, helt fra den ældste tid og til i går«. På sin vis er det nemmere at tage alt med end at bestemme sig for et udvalg. Tiden efter 1850 vil følgelig, hvad det selektive angår, være den mest